

การศึกษาการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการที่มุ่งสู่การเป็นสถานศึกษา
รางวัลพระราชทาน : กรณีศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่แห่งหนึ่ง
ที่ได้รับรางวัลพระราชทานในปีการศึกษา 2562*

A STUDY OF CURRICULUM AND ACADEMIC ADMINISTRATION TOWARDS BECOMING
THE ROYAL AWARD SCHOOL: A CASE STUDY OF THE LARGE SECONDARY SCHOOL
RECEIVED THE ROYAL AWARD IN B.E.2562 ACADEMIC YEAR

สุรพงศ์ โควงศ์, สุชาดา นันทะไชย, วรณวิศา สืบนุสรณ์ คล้ายจำแลง
Surapong Kowong, Suchada Nanthachai, Wanwisa Suebnusorn Klaijumlang
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
Kasetsart University
Corresponding Author E-mail: surapong.ko@ku.th

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการที่มุ่งสู่การเป็นสถานศึกษารางวัลพระราชทาน : กรณีศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่แห่งหนึ่งที่ได้รับรางวัลพระราชทานในปีการศึกษา 2562 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ผู้อำนวยการ, รองผู้อำนวยการกลุ่มบริหารวิชาการ, หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ จำนวน 8 กลุ่ม, หัวหน้างานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่แห่งหนึ่งที่ได้รับรางวัลพระราชทานในปีการศึกษา 2562 รวมจำนวน 11 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสัมภาษณ์และแบบบันทึกข้อมูลจากเอกสาร โดยวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ และการศึกษาข้อมูลจากเอกสาร ใช้การวิเคราะห์เนื้อหาจากการสัมภาษณ์ และการศึกษาเอกสาร และนำเสนอเป็นความเรียง จากนั้นจึงนำข้อมูลมาวิเคราะห์เป็นภาพรวม

ผลการวิจัย พบว่า โรงเรียนให้ความสำคัญกับการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการ ดังนี้
1) ผู้บริหารและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องร่วมกันจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาให้ตรงตามความต้องการของนักเรียน โดยหลักสูตรมีความทันสมัยและสอดคล้องกับนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ 2) โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมที่เสริมทักษะด้านต่างๆตรงตามความต้องการของนักเรียน 3) โรงเรียนส่งเสริมให้ครู ผลิต แลกเปลี่ยนการใช้สื่อการเรียนรู้ มีการส่งเสริม สนับสนุน และจัดกิจกรรมให้ตอบสนองต่อการเรียนรู้ โดยจัดเป็นโครงการและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียน 4) โรงเรียนส่งเสริมให้ครูผู้สอนมีความรู้ความเข้าใจเรื่องการวัดประเมินผล รายงานผลการประเมิน และนำผลการประเมินมาพัฒนานักเรียน

คำสำคัญ: การบริหารหลักสูตรและงานวิชาการ; โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่; รางวัลพระราชทาน

Abstract

This research aims to study curriculum management and academic work aimed at becoming an educational establishment. “Royal Award: A case study of a large secondary school that received a royal award in B.E. 2562 Academic Year.” Key informants are the Director, Deputy Director of the Academic Management Group, Head of 8 learning subject groups, and Head of learner development activities who have worked in a large secondary school that received the royal award in B.E. 2562 Academic Year, totaled 11 people. The research instruments were interviews and document-based data records by analyzing the data from the interview, and the study of information from documents. The content analysis was from interviews and study of documents to present as an essay. Then, all the data was analyzed in overall.

The findings revealed that: the school attached great importance to the curriculum and academic administration with systematic planning. As follows: 1) The administrators and related parties worked together to create an educational curriculum that had met the needs of student. The curriculum was up-to-date and consistent with the policy of the Ministry of Education. 2) The school organizes the activities to enhance skills that met the needs of student. 3) The school encouraged teachers to produce and exchange learning materials. There were promotion, support, and activities to respond to learning as a project and development of learning resources within the school. 4) The school encouraged teachers to get understanding of the assessment, assessment report, and usage the assessment results to develop students.

Keywords: Curriculum and Academic Administration; Large Secondary School; Royal Award

บทนำ

พระบาทสมเด็จพระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 10 ได้ทรงพระราชทานพระบรมราโชบายด้านการศึกษาเพื่อมุ่งสร้างพื้นฐานให้แก่ผู้เรียน ให้ผู้เกี่ยวข้องได้น้อมไปปฏิบัติให้บังเกิดผล ซึ่งประกอบด้วยแนวพระบรมราโชบาย 4 ประการ คือ ประการแรก การมีทัศนคติที่ถูกต้องต่อบ้านเมือง ประการที่สอง การมีพื้นฐานที่มั่นคง มีคุณธรรม ประการที่สาม การมีงานทำ - มีอาชีพ และประการสุดท้ายคือการเป็นพลเมืองที่ดี จากพระบรมราโชบายดังกล่าวปรากฏให้เห็นความมุ่งหมายและหลักการของการจัดการศึกษาที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษา

แห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มุ่งให้มีการกระจายอำนาจให้สถานศึกษาดำเนินการได้โดยอิสระ คล่องตัว สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน สถานศึกษา ชุมชน ท้องถิ่น โดยการมีส่วนร่วมจากทุกฝ่ายเพื่อให้สถานศึกษามีความเข้มแข็งในการบริหาร และจัดการ สามารถพัฒนาหลักสูตร กระบวนการเรียนรู้และ การวัดและประเมินผลได้อย่างมีคุณภาพ โดยการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 27 ได้กล่าวถึงการนำหลักสูตรไปใช้ โดยกำหนดเป็นแนวทางปฏิบัติ คือ ศึกษาวิเคราะห์เอกสารหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 สาระแกนกลางของกระทรวงศึกษาธิการ ข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับสภาพปัญหา และความต้องการของสังคมชุมชนและท้องถิ่น วิเคราะห์สภาพแวดล้อมและประเมินผลสถานภาพสถานศึกษา เพื่อกำหนด วิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย คุณลักษณะที่พึงประสงค์ โดยการมีส่วนร่วมทั้งคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นต้น (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551)

การบริหารหลักสูตรและงานวิชาการตามกระบวนการปฏิรูปการเรียนรู้ มีหลักสูตรเป็นข้อกำหนดและแนวทางในการจัดประสบการณ์ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และนำไปพัฒนาคุณภาพชีวิต นำไปสู่การพัฒนาคุณภาพของสังคมและประเทศชาติ ดังที่กระทรวงศึกษาธิการได้ดำเนินการพัฒนาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ซึ่งการบริหารหลักสูตรนี้เองเป็นสิ่งสำคัญในการกำหนดความสำเร็จของการจัดการศึกษาให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ในการพัฒนาผู้เรียนให้มีศักยภาพ ตามที่หลักสูตรกำหนด

ในการประเมินสถานศึกษาเพื่อรับรางวัลพระราชทานนั้น เป็นการส่งเสริมและกระตุ้นให้เกิดการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้มีมาตรฐานและมีคุณภาพที่ดียิ่งขึ้น ทั้งนี้สถานศึกษาที่มีสิทธิเข้ารับการประเมินและคัดเลือกจะต้องทำการจัดการศึกษาให้ได้มาตรฐานและมีคุณภาพใน 5 ด้าน ได้แก่ ด้านคุณภาพนักเรียน ด้านการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการ ด้านบริหารและจัดการศึกษา ด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และด้านความดีเด่นของสถานศึกษา โดยโรงเรียนที่ได้รับรางวัลนั้น แสดงให้เห็นถึงประสิทธิภาพอันนำมาซึ่งความสำเร็จ สามารถผ่านการคัดเลือกตามเกณฑ์การพิจารณาสถานศึกษารางวัลพระราชทาน(กระทรวงศึกษาธิการ, 2562)

จากที่กล่าวมาข้างต้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการที่มุ่งสู่การเป็นโรงเรียนรางวัลพระราชทาน : กรณีศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่แห่งหนึ่งที่ได้รับรางวัลพระราชทานในปีการศึกษา 2562 ซึ่งเป็นด้านที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในการรับการประเมินสถานศึกษาเพื่อรับรางวัลพระราชทาน ซึ่งประกอบไปด้วย 4 ด้าน ได้แก่ 1.การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 2.การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร 3.สื่อ เทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ และแหล่งเรียนรู้ 4.ระบบการวัดและประเมินผล(กระทรวงศึกษาธิการ, 2562) เนื่องจากการประเมินสถานศึกษาเพื่อรับรางวัลพระราชทานนั้น โรงเรียนมีความจำเป็นที่จะต้องมีการพัฒนาให้มีความ

ทันสมัยเป็นปัจจุบัน เพื่อเป็นแนวทางนำไปปรับใช้ในการวางแผนพัฒนาการบริหารหลักสูตร และงานวิชาการสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ขึ้นไป ให้มีความพร้อมในการเข้ารับการประเมินสถานศึกษารางวัลพระราชทาน อีกทั้งเป็นการนำไปประยุกต์ใช้กับโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการที่มุ่งสู่การเป็นสถานศึกษารางวัลพระราชทาน : กรณีศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่แห่งหนึ่งที่ได้รับรางวัลพระราชทานในปีการศึกษา 2562

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้การเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญโดยการสัมภาษณ์ และการศึกษาเอกสารจากแบบบันทึกข้อมูลจากเอกสารเพื่อเป็นการตรวจสอบ และยืนยันความครบถ้วนถูกต้องของข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative Data) โดยมีผู้ให้ข้อมูลสำคัญประกอบด้วย ผู้อำนวยการ, รองผู้อำนวยการกลุ่มบริหารวิชาการ, หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ จำนวน 8 กลุ่ม, และหัวหน้างานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ ที่ได้รับรางวัลพระราชทานปี 2562 จำนวน 1 โรง รวมจำนวนผู้ให้สัมภาษณ์ทั้งสิ้น 11 คน และทำการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องของโรงเรียนเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูล และนำมาประกอบการวิเคราะห์ผลการศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ประกอบด้วย แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง(Semi-Structured Interview) และแบบศึกษาเอกสาร ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นและผ่านการตรวจสอบคุณภาพโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความครอบคลุม ความตรง ความถูกต้องของเนื้อหาและภาษาที่ใช้ ผลการตรวจสอบมีความครอบคลุม ความตรง ความถูกต้องของเนื้อหาและภาษาที่ใช้ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยตนเอง โดยการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ และศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง ด้วยแบบสัมภาษณ์ และแบบบันทึกข้อมูลจากเอกสาร ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และนำเสนอเรียบเรียงเป็นความเรียง.

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่อง การบริหารหลักสูตรและงานวิชาการที่มุ่งสู่การเป็นสถานศึกษารางวัลพระราชทาน : กรณีศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่แห่งหนึ่งที่ได้รับรางวัลพระราชทานในปีการศึกษา 2562 ประกอบด้วย 4 ด้านโดยมีสาระสำคัญ ดังนี้

1. การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

1.1 การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นของสถานศึกษา ร่วมกับชุมชน สังคม ท้องถิ่น และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย เพื่อทราบจุดเด่นและจุดที่ควรพัฒนาแล้วนำผลการวิเคราะห์มาวางแผนและปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษา มีการประเมินความต้องการจำเป็นในการศึกษาต่อ และการประกอบอาชีพของนักเรียนในอนาคต เพื่อนำมากำหนดโครงสร้างการเรียนรู้และเวลาเรียน มีการประเมินความต้องการของผู้ปกครอง และชุมชนในการพัฒนานักเรียนเพื่อนำมาใช้กำหนดกิจกรรมและโครงการมีการศึกษามาตรฐานการศึกษาของโรงเรียนที่กำหนดเกี่ยวกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนตามแนวทางในการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และพัฒนาคุณภาพนักเรียนที่มุ่งพัฒนานักเรียนให้มีความรู้ความสามารถ มีคุณธรรม จริยธรรมและคุณลักษณะอันพึงประสงค์

1.2 การนำผลการวิเคราะห์ที่ได้มาพัฒนาหลักสูตรให้มีความยืดหยุ่นและสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป้าหมายและวิสัยทัศน์ของสถานศึกษา โดยครู นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชนร่วมกำหนดเป้าหมาย มีการจัดทำแผนการเรียนรู้ที่หลากหลายตามศักยภาพและความต้องการของนักเรียน มีสาระเพิ่มเติมให้นักเรียนได้เลือกเรียนในวิชาที่สนใจ

1.3 การนำหลักสูตรของสถานศึกษาไปออกแบบจัดการเรียนการสอนอย่างเป็นขั้นตอนตามที่กำหนดบรรลุผลตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรและ จุดมุ่งหมายของแต่ละรายวิชา โดยมีการศึกษาและวิเคราะห์หลักสูตรสถานศึกษา วิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด จัดทำคำอธิบายรายวิชา และโครงสร้างรายวิชา จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนานักเรียนให้มีคุณภาพตามเป้าหมาย

1.4 การจัดทำแผนและดำเนินการนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินการใช้หลักสูตรอย่างต่อเนื่องโดยมีการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการเพื่อวางแผนการนิเทศอย่างต่อเนื่อง กำหนดสาระสำคัญของการนิเทศ กำกับติดตามที่ชัดเจน เพื่อให้ดำเนินการได้ตามแผน สร้างเครื่องมือทำการนิเทศ จัดเตรียมเอกสารข้อมูลและร่องรอยการนิเทศเพื่อรับการนิเทศจากภายในและภายนอกโรงเรียนโดยดำเนินการ ให้ครูในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ร่วมกันนิเทศ กำกับ ติดตาม การใช้หลักสูตรในการจัดการเรียนการสอน และให้ครู นักเรียนและผู้ปกครอง ประเมินการใช้หลักสูตรทุกปีการศึกษา

1.5 สรุปผลการนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมิน นำผลมาปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรอย่างต่อเนื่องโดยใช้กระบวนการวิจัยเพื่อพัฒนานำไปสู่ความยั่งยืนและเป็นแบบอย่างในวงกว้างมีการ ดำเนินการสำรวจความคิดเห็นและความพึงพอใจจากนักเรียน ผู้ปกครอง ครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องต่อหลักสูตรสถานศึกษา มีการนำข้อมูลผลการดำเนินการนิเทศติดตามผล และรายงานของโรงเรียนมาวิเคราะห์การดำเนินการใช้หลักสูตรสถานศึกษา เพื่อให้ปรับปรุงหลักสูตรได้ตลอดเวลาของการดำเนินงาน

2. การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร

2.1 การนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการของนักเรียนเป็นรายบุคคล และสำรวจผ่านแบบประเมิน SDQ (ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน) รวมทั้งสำรวจความคิดเห็นของผู้ปกครอง ท้องถิ่น ชุมชนมากำหนดกิจกรรมเสริมหลักสูตรให้เหมาะสม สอดคล้องกับความพร้อม ความสนใจของนักเรียนและบริบทของท้องถิ่น จากนั้นจึงนำผลการสำรวจมาวิเคราะห์ และนำผลที่ได้มาประชุมเพื่อปรับปรุงกิจกรรมเสริมหลักสูตรให้ดีขึ้น และจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพิ่มเติมในประเด็นที่โรงเรียนยังไม่มีเพื่อให้กิจกรรมเสริมหลักสูตรมีความครอบคลุมประโยชน์และความพึงพอใจของนักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน

2.2 การกำหนดวัตถุประสงค์ กรอบแนวคิด และแนวทางการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรไว้อย่างชัดเจน สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ของกลุ่มสาระการเรียนรู้ เน้นการพัฒนารอบด้าน ทั้งการอ่านเขียน การสื่อสาร การคิดที่หลากหลาย ทักษะการจัดการ และงานอาชีพโรงเรียนมีการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร โดยการทำให้เป็นโครงการในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ ผ่านแผนการดำเนินงานของแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้และกลุ่มบริหาร

2.3 โรงเรียนมีรูปแบบการจัดกิจกรรมที่หลากหลาย ทำทาย สร้างสรรค์ น่าสนใจ ทั้งกิจกรรมรายบุคคล และกิจกรรมกลุ่มโรงเรียนมีการกำหนดกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่หลากหลายทั้งฝ่ายบริหารและกลุ่มสาระการเรียนรู้ ทั้งรายบุคคลและกลุ่ม โดยมีเนื้อหาที่บูรณาการในหลายรายวิชาเพื่อนำมาปรับใช้ในชีวิตของนักเรียน เพื่อให้เด็กนักเรียนมีทักษะและความรู้ในสาขาที่ตนเองถนัด และกิจกรรมการสร้างสรรค์ผลงาน

2.4 การประเมินความพึงพอใจของนักเรียนและมีการสรุปผลการดำเนินงาน และนำผลสรุปของการประเมินมาปรับปรุงกิจกรรมเสริมหลักสูตรในทุกครั้งที่จัดกิจกรรมเพื่อให้ นักเรียนร่วมกันทำกิจกรรมเสริมหลักสูตรอย่างมีความสุข

2.5 การที่นักเรียนมีผลงานเชิงสร้างสรรค์ แปลกใหม่ และ/หรือมีการพัฒนาต่อยอดที่ชัดเจน เช่น กิจกรรมพัฒนาความสามารถพิเศษด้านวงโยธวาทิต โครงการการศึกษา ค้นคว้าด้วยตนเอง (IS) ที่มุ่งเน้นให้นักเรียนศึกษาค้นคว้าและทำชิ้นงานที่นักเรียนสนใจ ดังนั้นจึง ทำให้ได้ชิ้นงานที่มีความหลากหลายและเป็นประโยชน์ต่อสังคมในหลายมิติ

3. สื่อ เทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ และแหล่งเรียนรู้

3.1 การรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของครู นักเรียน และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องเกี่ยวกับความต้องการใช้สื่อ เทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ แหล่งเรียนรู้ มีการวิเคราะห์สรุปผล เพื่อใช้ในการออกแบบ วางแผน และดำเนินการจัดหาและผลิตโรงเรียน ให้มีความสำคัญในการใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการเรียนการสอน และการศึกษาแหล่งเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพนักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดีขึ้น เป็นความรู้ที่ยั่งยืน นำความรู้ไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้ ทั้งในปัจจุบันและอนาคต ส่งผลทำให้โรงเรียนมีคุณภาพ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอยู่ในเกณฑ์ดีขึ้น

3.2 การออกแบบ วางแผน และดำเนินการจัดหาและผลิตสื่อ เทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ และแหล่งเรียนรู้ที่สอดคล้องกับเป้าหมายของหลักสูตรอย่างครบถ้วนสมบูรณ์ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ โรงเรียนมีการวางแผน สืบหาความต้องการของทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ ในการพัฒนาปรับปรุงสื่อการเรียนการสอนเป็นประจำทุกปีการศึกษา โรงเรียนได้พัฒนาครูในด้านการผลิตสื่อ โดยความร่วมมือจากผู้ปกครอง และชุมชน แนะนำวิทยากรที่มีความรู้ มีประสบการณ์ และร่วมเป็นวิทยากร ในการอบรมการผลิตสื่อการเรียนการสอน พร้อมทั้งมีการประเมินสื่อการเรียนการสอนที่สร้างขึ้นโดยครูในกลุ่มสาระการเรียนรู้เดียวกัน และการประเมินโดยนักเรียน

3.3 การจัดบริการและบำรุงรักษาสื่อ เทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ และแหล่งเรียนรู้อย่างเป็นระบบโรงเรียนมีการสำรวจการใช้เทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ ปรับปรุง บำรุงรักษา ให้สามารถใช้งานได้ดีทุกภาคการศึกษา เช่น สำรวจเครื่องคอมพิวเตอร์ โปรเจคเตอร์ สัญญาณอินเทอร์เน็ต เครื่องเสียง สื่อและอุปกรณ์ต่าง ๆ เพื่ออำนวยความสะดวกในใช้เทคโนโลยี หากเกิดความชำรุดเสียหายหรือเกิดการขัดข้องขึ้นสามารถแจ้งให้เจ้าหน้าที่มาดำเนินการช่วยเหลือแก้ไขได้ทันที โดยโรงเรียนมีแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียนไว้บริการให้แก่ครู นักเรียน เพื่อตอบสนองและสนับสนุนการเรียนรู้ของนักเรียน เพื่อให้นักเรียนสามารถเรียนรู้ได้ตลอดเวลา

3.4 การส่งเสริมสนับสนุนให้ครูใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ และแหล่งเรียนรู้ ทั้งที่มีในสถานศึกษาในท้องถิ่นและชุมชน ครูทุกคนนำสื่อไปใช้อย่างเหมาะสมกับเป้าหมาย สาระการเรียนรู้ วิธีการจัดการเรียนรู้และวัยของนักเรียนโรงเรียนได้จัดปรับปรุงห้องเรียนทุกห้องให้ทันสมัย มีเครื่องโปรเจคเตอร์ และอุปกรณ์ที่สามารถใช้สื่อเทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอน เพื่อตอบสนองให้ครูได้ใช้สื่อการเรียนการสอนที่ได้จากการจัดหา จัดซื้อ และสื่อที่ครูสร้างขึ้น อย่างเต็มศักยภาพ มีการปรับปรุงห้องปฏิบัติการ และแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ

3.5 การประชาสัมพันธ์เผยแพร่สื่อ เทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ และแหล่งเรียนรู้ ที่ได้รับการยอมรับเป็นนวัตกรรม สู่แวดวงวิชาการผ่านรูปแบบและวิธีการที่มีความหลากหลาย ครูเข้ารับการอบรมเพื่อจัดทำสื่อ เทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ ได้นำสื่อที่สร้างขึ้นไปทดลองใช้ และให้เพื่อนครูที่ร่วมสอนในรายวิชาเดียวกันร่วมใช้ มีการประเมินผลการใช้ โรงเรียนมอบหมายงานกลุ่มให้นักเรียนทำสื่อการเรียนการสอน และปรับปรุงสื่อการเรียนการสอนที่ผลิตขึ้นจนเป็นที่พอใจได้รับการยอมรับ เผยแพร่สื่อการเรียนการสอนที่ผลิตโดยให้ครูได้ใช้ร่วมกัน มีการเผยแพร่สื่อการเรียนการสอนที่ผลิตขึ้นให้บุคคลภายนอกได้ใช้ การจัดนิเทศแลกเปลี่ยนเรียนรู้การใช้สื่อการเรียนการสอน การเสนอนวัตกรรมทางเว็บไซต์ของโรงเรียน

4. ระบบการวัดและประเมินผล

4.1 การสร้างและพัฒนาแนวทาง/กระบวนการประเมินผล เพื่อให้ได้ข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับนักเรียนที่ถูกต้องครบถ้วนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ มีการสร้างและพัฒนาเครื่องมือที่หลากหลายสำหรับวัดและประเมินผลที่สอดคล้องกับผลการเรียนรู้/ตัวชี้วัด และเหมาะสมกับธรรมชาติของแต่ละวิชา โดยวัดและประเมินผลสภาพที่แท้จริงของนักเรียน มีทั้ง

การประเมินทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ ตลอดระยะเวลาของการจัดการเรียนการสอน จัดสร้างเครื่องมือวัดและประเมินผลที่มีคุณภาพตามกระบวนการสร้างเครื่องมือวัดพฤติกรรม การเรียนรู้ของนักเรียน เพื่อให้ครอบคลุมการวัดและประเมินผลทั้ง 3 ด้านคือ ด้านความรู้ ด้านทักษะกระบวนการ และ ด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์

4.2 โรงเรียนมีระเบียบการวัดและประเมินผลที่มีครู นักเรียน ผู้ปกครอง และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องร่วมจัดทำ สอดคล้องกับสิ่งที่ต้องการวัดและประเมินโรงเรียนได้จัดทำระเบียบการวัดและประเมินผลของโรงเรียนโดยความร่วมมือของครู นักเรียน และผู้ปกครอง เพื่อเป็นหลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้เพื่อพัฒนานักเรียนให้มีคุณลักษณะตามเป้าหมายของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน และหลักสูตรสถานศึกษาตาม ระเบียบการวัดและประเมินผลของโรงเรียน จัดให้มีการวัดและประเมินผลเพื่อตัดสินการจบหลักสูตรของสถานศึกษาที่ผู้เรียนต้องผ่าน

4.3 ระบบการสร้างและพัฒนาเครื่องมือวัดและประเมินผลการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ หลากหลายรูปแบบโดยสร้างเครื่องมือวัดและประเมินผลที่สอดคล้องกับผลการเรียนรู้/ตัวชี้วัด และมีการเก็บรวบรวมอย่างเป็นระบบ สามารถนำมาใช้ได้อย่างสะดวกรวดเร็วตรงตาม ต้องการในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ มีการวิเคราะห์ข้อสอบให้แก่ครูและบุคลากรในโรงเรียน ตลอดจนการใช้โปรแกรม ตรวจสอบข้อสอบประมวลผลและจัดเก็บข้อมูลอย่างเป็นระบบ

4.4 การจัดทำเอกสารประกอบการวัดและประเมินผลเพื่อสรุปรายงานเสนอต่อผู้บังคับบัญชาหน่วยงานต้นสังกัดและผู้เกี่ยวข้องโรงเรียน มีการกำหนดนโยบายและรูปแบบการ รายงานผลการเรียนเพื่อให้นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชนได้ทราบข้อมูลถูกต้อง ชัดเจน และ ครบถ้วน ทุกฝ่ายเกิดความเข้าใจร่วมกันและมั่นใจในผลการเรียนที่นำเสนอ มีการจัดทำเอกสาร หลักฐานครบถ้วนเป็นปัจจุบัน โดยครูทุกรายวิชา ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้จัดทำแบบบันทึกผล การเรียนประจำรายวิชา รายงานต่อกลุ่มบริหารวิชาการ และทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้จัดทำแบบ สรุปผลการเรียนรู้ของกลุ่มสาระ รายงานต่อกลุ่มบริหารวิชาการ

4.5 การนำผลจากการวัดและประเมินผลไปใช้เพื่อพัฒนากระบวนการบริหาร และการจัดการของผู้บริหารโรงเรียน กระบวนการจัดการเรียนการสอนของครู และกระบวนการ เรียนรู้ของนักเรียน โรงเรียนได้รายงานความก้าวหน้าของนักเรียนรายบุคคลทุกระดับชั้น อีกทั้ง นำสถิติผลการเรียนภาพรวมทั้งโรงเรียนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ไปใช้ในการปรับปรุงหลักสูตร สถานศึกษา ตลอดจนใช้ผลการประเมินระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O – NET) มาวางแผนพัฒนา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

อภิปรายผลการวิจัย

1. **การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา** โรงเรียนมีการนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมิน การใช้หลักสูตร โรงเรียนมีแผนงานนิเทศการสอน อย่างชัดเจน จัดทำเป็นโครงการนิเทศการสอนไว้ในแผนปฏิบัติงานประจำปี มีการนิเทศภายในโดย ผู้บริหาร หัวหน้างาน เพื่อนร่วมงาน มีการให้คำแนะนำครูผู้สอน โดยกำหนดช่วงเวลานิเทศการสอนภาคเรียนละ 1 – 4 ครั้ง และมีการติดตามผล การพัฒนาโดยหัวหน้างาน ทั้งนี้ผู้วิจัยเห็นว่า ด้วยกระบวนการดังกล่าวเป็นส่วนสำคัญในการทำให้การสอนของครูมีประสิทธิภาพ และทำให้ นักเรียนบรรลุวัตถุประสงค์การเรียนรู้ เกิดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่เป็นไปตามเกณฑ์หรือสูงกว่า เกณฑ์ ดังนั้นหากโรงเรียนสามารถพัฒนาเทคนิคและวิธีการนิเทศการสอนที่ตอบสนองต่อความต้องการของครูผู้สอน รวมถึงการจัดกิจกรรมนิเทศที่มีความหลากหลายและเหมาะสมกับธรรมชาติ ของวิชา จะทำให้ การนิเทศการสอนและการนำผลการนิเทศไปใช้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมาก ยิ่งขึ้น ดังที่ พรพรรณตรี โชคไพศาล (2553) กล่าวถึงพฤติกรรมการนิเทศของผู้นิเทศในด้านการใช้ กิจกรรมนิเทศส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการสอนของครูในระดับมาก แสดงให้เห็นว่าในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการสอนของครูผู้นิเทศควรใช้กิจกรรมนิเทศเพื่อช่วยให้ครูได้รับความรู้เพิ่มเติม และสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนของตนให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น

2. **การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร** โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร โดยดำเนินการตามหลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 จัดเป็นกิจกรรมชมรมให้นักเรียนเลือกเรียนตามความสนใจ โดยสำรวจความสนใจของนักเรียนแต่ละปีการศึกษา เพื่อจัดกิจกรรมชมรม และมีการจัดการเรียนการสอนแบบโครงงาน จากความสนใจของนักเรียน เพื่อให้นักเรียนเกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ มีทักษะการ สืบค้นข้อมูลและทักษะการทำงานเป็นกลุ่ม จัดกิจกรรมตามโอกาส และกิจกรรม วันสำคัญต่างๆของ โรงเรียน สอดคล้องกับ เบญจวรรณ กิสุขพันธ์ (2549) กล่าวว่า วิธีการสอนแบบโครงงานเป็นการ บูรณาการให้นักเรียนได้เชื่อมโยงระหว่างห้องเรียนกับโลกภายนอก เป็นลักษณะการแสวงหาความรู้ ด้วยการสร้างจุดสนใจจากการค้นพบ และแก้ปัญหาด้วยตนเอง สามารถนำไปใช้จัดการเรียนรู้ได้ ทุกระดับ ทุกกลุ่มสาระวิชาในลักษณะเป็นรายบุคคลและเป็นกลุ่ม ซึ่งผู้วิจัยเห็นด้วยกับการจัด กิจกรรมพัฒนา นักเรียนที่มีความหลากหลายของโรงเรียน ทำให้นักเรียนได้รับการพัฒนาครบทั้ง 3 ด้าน คือ พุทธิพิสัย จิตพิสัย และทักษะพิสัย

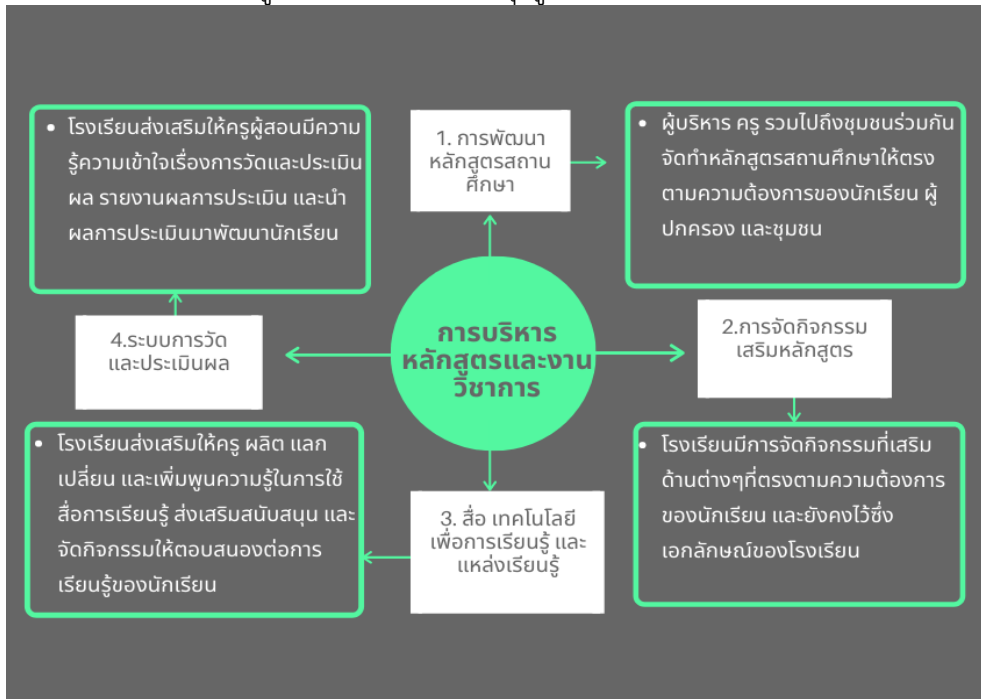
3. **สื่อ เทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ และแหล่งเรียนรู้** โรงเรียนส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการวางแผนจัดหาและผลิตสื่อและ เทคโนโลยีมีแผนงานพัฒนาสื่อการเรียนรู้ มีการสำรวจความต้องการใช้สื่อการเรียนรู้ทุกปีการศึกษา เพื่อวางแผนในการจัดซื้อให้ตรงตามความต้องการของครูผู้สอน มีการส่งเสริมครูผู้สอนด้านการพัฒนา และผลิตสื่อการเรียนรู้โดยกำหนดการอบรมการผลิตสื่อและนวัตกรรม ไว้ในแผนปฏิบัติงานเพื่อให้ ครูผู้สอนมีความรู้ความเข้าใจในการเลือกใช้

และผลิตสื่อการเรียนรู้ ดังที่ ประเสริฐ บริโปร (2545) กล่าวว่า การใช้สื่อการเรียนรู้ของครูผู้สอน ควรมีการจัดอบรมสัมมนาเกี่ยวกับ การใช้สื่อการเรียนรู้ และขั้นตอนในการใช้สื่อ ตลอดจนการ รักษาสื่อ สำหรับการส่งเสริมและสนับสนุน การใช้สื่อการเรียนรู้ โรงเรียนมีหน่วยงานจัดเตรียม และซื้อวัสดุที่ใช้ผลิตสื่อการเรียนรู้ รวมถึงมีห้อง สื่อการเรียนรู้ ที่ครูผู้สอนสามารถยืมใช้สื่อการเรียนรู้ตามความต้องการที่ตรงกับแผนการจัดการเรียนการสอน ทั้งสื่อการเรียนรู้โดยทั่วไป รวมถึง สื่ออิเล็กทรอนิกส์ ต่างๆด้วย ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าโรงเรียนมีความพร้อมในการพัฒนาและส่งเสริม ครูผู้สอนในด้านวัสดุ สื่อการเรียนรู้ ตอบสนองต่อความต้องการใช้ และส่งผลต่อประสิทธิภาพในการใช้แผนการจัดการ เรียนรู้ของครูผู้สอนทำให้นักเรียนเกิดความสนใจ โดยเฉพาะนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาที่สื่อการเรียนรู้เป็นสิ่งกระตุ้นความสนใจให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้

4. ระบบการวัดและประเมินผล โรงเรียนมีการดำเนินการตามระเบียบการวัด ประเมินผลหลักสูตร แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 จัดทำคู่มือการวัดและ ประเมินผล ครอบคลุม ทุกเรื่อง มีการประชุมชี้แจงแนวทางในการวัดและประเมินผล และ ประชาสัมพันธ์แจ้งข้อมูลให้ผู้ปกครองทราบตามแนวทางการดำเนินการของโรงเรียนในการ ประชุม ผู้ปกครองประจำปีการศึกษา ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่า การชี้แจงแนวทางการวัดและประเมินผล จัดทำคู่มือการวัดและประเมินผล เป็นสร้างความเข้าใจแก่ครูผู้สอนเพื่อดำเนินการวัดและ ประเมินผลให้เป็นไปตาม แนวทางของโรงเรียน และเกิดประสิทธิภาพบรรลุตามวัตถุประสงค์ ของการวัดและประเมินผล ดังที่ Race & Pickford (2007) กล่าวว่า เมื่อครูผู้สอนเข้าใจระบบ การวัดและประเมินผล รู้ปัญหาของการวัด ประเมินผล และการให้ข้อมูลย้อนกลับจะทำให้การ วัด ประเมินผล และการให้ ข้อมูลย้อนกลับเป็นประโยชน์ต่อการสอนและการเรียนรู้ นำไปสู่การ วัดและประเมินผลการเรียนที่มี ประสิทธิภาพ ดังที่ ฆนัท ธาตุทอง (2550) กล่าวว่า สถานศึกษา ควรกำหนดการวัดผล ประเมินผล ของโรงเรียนขึ้นเพื่อให้บุคลากรทุกฝ่ายใช้เป็น แนวทางในการ ดำเนินงาน

องค์ความรู้จากการวิจัย

การบริหารหลักสูตรและงานวิชาการที่มุ่งสู่การเป็นสถานศึกษารางวัลพระราชทาน

ภาพที่1 องค์ความรู้จากการวิจัย

จากแผนภาพ เป็นองค์ความรู้ใหม่ในการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการที่มุ่งสู่การเป็นสถานศึกษารางวัลพระราชทาน : กรณีศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่แห่งหนึ่งที่ได้รับรางวัลพระราชทานในปีการศึกษา 2562 สรุป ได้ดังนี้

1. การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนมีการวิเคราะห์ความจำเป็นของสถานศึกษา ร่วมกับทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง มีการประเมินความต้องการจำเป็นในการศึกษาต่อ มีการประเมินความต้องการของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมาใช้กำหนดกิจกรรมและโครงการ โดยมีการวางแผนเพื่อให้มีความยืดหยุ่นสอดคล้องกับเป้าหมายและวิสัยทัศน์ของโรงเรียน มีการจัดทำแผนการเรียนรู้ที่หลากหลายตามศักยภาพและความต้องการของนักเรียน

2. การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร โรงเรียนมีการสำรวจความพึงพอใจที่มีต่อหลักสูตรของโรงเรียนจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง มีการวิเคราะห์ความต้องการของนักเรียนหรือความคิดเห็นของนักเรียนเป็นรายบุคคล ทางโรงเรียนมีการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรโดยการนำผลการสำรวจหลักสูตรจากแบบประเมินมาประชุมร่วมกันระหว่างผู้บริหารและครู จากนั้นจึงมีการจัดทำกิจกรรมเสริมหลักสูตรขึ้น โดยมีการกำหนดกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่หลากหลาย

3. สื่อ เทคโนโลยี เพื่อการเรียนรู้ และแหล่งเรียนรู้ โรงเรียนให้ความสำคัญในการใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการเรียนการสอน และการศึกษาแหล่งเรียนรู้ เพื่อพัฒนาคุณภาพนักเรียนให้มี

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดีขึ้น โดยมีการวางแผน สำนวจความต้องการของทุกกลุ่มสาระการ
เรียนรู้ ในการพัฒนาปรับปรุงสื่อการเรียนการสอนเป็นประจำทุกปีการศึกษา

4. ระบบการวัดและประเมินผล ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้มีการสร้างและพัฒนาเครื่องมือ
ที่หลากหลายและเหมาะสม โดยวัดและประเมินผลสภาพที่แท้จริงของนักเรียน โดยจัดทำ
ระเบียบการวัดและประเมินผลโดยความร่วมมือของครู นักเรียน และผู้ปกครอง เพื่อเป็น
หลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ มีการพัฒนาระบบการสร้างและ
พัฒนาเครื่องมือวัดและประเมินผลการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ โดยให้สอดคล้องกับผลการเรียนรู้/
ตัวชี้วัด

เงื่อนไขสู่ความสำเร็จ จากองค์ความรู้จากการวิจัยทำให้ทราบว่า ผู้บริหารโรงเรียนมี
บทบาทในความเป็นผู้นำขององค์กรอย่างเด่นชัด ในเรื่องการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการ
ของโรงเรียน อีกทั้งการตอบสนองและการมีส่วนร่วมที่ดีจากทุกภาคส่วน เช่น ผู้บริหาร ครู
นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน ทำให้การบริหารหลักสูตรและงานวิชาการของโรงเรียนประสบ
ผลสำเร็จจนนำไปสู่การมีมาตรฐานที่ดี จนนำไปสู่การรับรางวัลพระราชทาน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทางการนำผลวิจัยไปประยุกต์ใช้

จากผลการวิจัยที่พบว่าโรงเรียนที่เป็นกรณีศึกษา มีความครอบคลุมและมีประสิทธิภาพ
ในการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการทุกด้าน จนนำไปสู่การได้รับรางวัลพระราชทาน ดังนั้น
โรงเรียนระดับมัธยมศึกษาขนาดใหญ่อื่นๆจึงควรนำผลวิจัยไปประยุกต์ใช้ดังนี้

1. ศึกษา นำรูปแบบ และวิธีการของโรงเรียนที่เป็นกรณีศึกษา ไปประยุกต์ใช้ให้เข้ากับ
บริบทของโรงเรียนนั้น เพื่อจะได้เป็นการพัฒนาคุณภาพของโรงเรียน และเตรียมความพร้อมจน
นำไปสู่การเสนอสถานศึกษาเข้ารับรางวัลพระราชทานต่อไป

2. ศึกษา นำรูปแบบ และวิธีการของโรงเรียนที่เป็นกรณีศึกษา ไปประยุกต์ใช้ให้เข้ากับ
บริบทของโรงเรียนนั้น เพื่อจะได้เป็นการพัฒนาคุณภาพของโรงเรียน และยกระดับคุณภาพ
มาตรฐานโรงเรียนต่อไป

ข้อเสนอแนะเพื่อการศึกษาในครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาปัจจัยที่นำไปสู่ความสำเร็จในการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการ
ของโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาที่ได้รับรางวัลพระราชทานที่เป็นปีการศึกษาปัจจุบัน

2. ควรมีการวิจัย ด้านคุณภาพนักเรียน ด้านการบริหารและจัดการศึกษา ด้านการ
จัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และด้านความดีเด่นของสถานศึกษา ของโรงเรียน
มัธยมศึกษาขนาดใหญ่ที่ได้รับรางวัลพระราชทาน

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุม สหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- _____. (2562). *คู่มือการประเมินสถานศึกษาเพื่อรับรางวัลพระราชทานระดับประถมศึกษา และมัธยมศึกษา*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- ฉันทอุทอง. (2554). *การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: เพชรเกษมการพิมพ์.
- เบญจวรรณ กีสุขพันธ์. (2549). *หลักสูตรกับการจัดการเรียนรู้*. กรุงเทพฯ: โครงการศูนย์หนังสือมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.
- ประเสริฐ บริโป. (2545). *ปัญหาและข้อเสนอแนะในการใช้สื่อการสอนวิชาคณิตศาสตร์ของครูผู้สอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดนครพนม*. (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน). มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- พรรณตรี โชคไพศาล. (2553). *พฤติกรรมกรณีพิเศษที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการสอนของครู*. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขานิเทศการศึกษาและพัฒนาหลักสูตร). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Race, P., & Pickford, R. (2007). *Making teaching work: 'teaching smarter' in post-compulsory education*. Thousand Oaks, CA.: SAGE.